

Željko Demo, *Ostrogothic coinage from collections in Croatia, Slovenia and Bosnia & Herzegovina*. Ljubljana : Narodni muzej, 1994. 323 strani. (Situla; 32)

Delo, ki je v letu 1995 (z letnico 1994) izšlo kot 32. zvezek Razprav Narodnega muzeja v Ljubljani, je doktorska naloga, ki jo je pisec zagovarjal leta 1993 na Ljubljanski univerzi na Filozofski fakulteti pod mentorstvom dr. Petra Kosa, ki je vodja Numizmatičnega kabineta v Narodnem muzeju. Željko Demo je arheolog, višji kustos za zgodnji srednji vek v Arheološkem muzeju v Zagrebu.

V knjigi je obdelanih 254 novcev vzhodnogotskih vladarjev od Teodorika do Totile, ter novci, ki so jih le ti kovali v imenu Zenona, Anastazija, Justina in Justiniana, od tega so še štiri imitacije iz tistega časa in dva sodobna falzifikata.

Ključni del knjige – kataloški del, vsebuje osnovne standardne podatke, ki si vertikalno slede po naslednjem vrstnem redu: vladar, čas vladanja, kovnica, nominal, aver, rever, literatura, tekoča številka, teža, velikost, najdišče ter podatki o provenienci in zbirki, v kateri se je novce nahajal, oziroma se nahaja, hkrati pa še sledi opis vsake tipološke skupine. Za identifikacijo skupin avtor uporablja koristen sistem, prezentiran v MIB I–III (Hahn W., *Moneta Imperii Byzantini* 1–3, Wien 1973–1981) z vsemi pripadajočimi številkami in oznakami. Novci, ki so bili do sedaj poznani edino iz literature, so dodatno opremljeni z izvirnim opisom njihove prve objave samo takrat, kadar je ta opis omogočal dovolj jasno identifikacijo novca in njegove kovnice. Katalogni del novcev ustreza fotografiji na pripadajoči tabli. Slabost knjige so izredno nekalitne fotografije. Vsak novce je tudi odslikan v merilu 1:1; kadar je avtor menil, da bi bilo potrebno poudariti vrednost avera, revera, ali obojega hkrati, pa so tudi povečani.

Zapisovanju, zbiranju in obdelavi vzhodnogotskih novcev v zgodovinski, arheološki in numizmatični literaturi sledimo že od prve polovice 17. stoletja, vendar pa so ti zapisi predstavljali pravo redkost.

Numizmatični material vzhodnogotske države, ki je svoje politične meje ob koncu 5. in na začetku 6. stoletja raztezala na Balkanskem polotoku (zahodnem delu bivše Jugoslavije), je edina kompaktna germanska monetarna skupina iz časa preseljevanja narodov, v celoti zastopana na tem (našem) področju. Sestava numizmatičnih zbirk na južnoslovanskem prostoru, predvsem bogatejših v Splitu, Ljubljani, Beogradu in Sarajevu, kakor tudi nekoliko manjših v Osijeku, Zadru in Reki, je omogočila, da se je v času od 1977 do 1983 leta pridobilo mnogo spoznanj o številčnosti, vrednosti in raznolikosti materiala, kateri je razen komparativne vrednosti prvič predstavil tudi nekoliko zares unikatnih primerkov. Komparacije je avtor izpeljal z gradivom Fitzwilliam Museuma v Cambridgeu, Ashmolean Museuma v Oxfordu, British Museuma v Londonu, Dumbarton Oaksa v Washingtonu, na Dunaju, Budimpešti, ter gradivom nekaterih zasebnih zbirateljev.

Največje število vzhodnogotskih novcev je v lasti šestih hrvaških muzejskih institucij (Split, Zadar, Rijeka, Pula, Zagreb, Osijek), treh v Sloveniji (Ljubljana, Maribor, Celje), dveh v Srbiji (Beograd, Sremska Mitrovica) in ene v Bosni in Hercegovini (Sarajevo), dočim se izven teh meja del vzhodnogotskih novcev nahaja v lasti tržaške Societá istriana di archeologia e storia patria. V celoti objavljene so razen tržaške edino še zbirke Arheološkega muzeja v Zadru in Zemaljskega muzeja v Sarajevu, dočim so iz ostalih muzejskih zbirk v glavnem publicirani ali omenjeni samo določeni primerki vzhodnogotskih novcev in to najpogosteje tisti s podatki o provenienci.

V knjigi bomo našli odgovore na marsikatera vprašanja, ki se zastavljajo pri odkrivanju antičnih novčnih najdb. S to knjigo in gradivom, ki je tako celovito predstavljeno, je numizmatika kot samostojna znanstvena veda, ki z raz različnejših vidikov proučuje denarno zgodovino v različnih zgodovinskih obdobjih, obenem pa tudi kot važna pomožna zgodovinska veda pridobiva pomemben delež pri preučevanju starejših zgodovine (ne samo) na naših tleh. Prav tako je ta knjiga prava poslastica za stroko kakor tudi za privatne zbiratelje antičnih novcev.

Darko Knez

Medioevo goriziano 1001–1500. A cura di Sergio Tavano. Gorizia : Editrice Goriziana, 1994. 251 strani.

Antologija odlomkov iz različnih objav o srednjeveški Gorici in Goriški zagotovo pomeni začetek različnih spominjanj, s katerimi bo italijanska stran počastila tisočletnico prve omembe Gorice v pisanih zgodovinskih virih (28. april 1001). Znani goriški umetnostni zgodovinar, poznavalec oglejskih starožitnosti pa tudi goriškega starega veka, profesor tržaške univerze Sergio Tavano je v knjigi *Medioevo goriziano 1001–1500* povezal v pripoved dela italijanskih, avstrijskih (nemških) in slovenskih zgodovinarjev, tako da so nemški ali slovenski izvirniki v knjigi objavljeni v italijanskem prevodu. Odlomki ne govorijo le o politični zgodovini temveč tudi o umetnosti, o kulturi, o institucijah javnega življenja ter o družbi obravnavanega časa. Knjigi je dodana še bibliografija, ki je izredno izčrpna (Slovenci lahko pogrešamo še kako objavo Franca in Milka Kosa) in upošteva tudi najnovejše objave v slovenskem tisku (Peter Stih). Knjiga je tudi bogato ilustrirana. Njen avtor je v uvodu zagotovil, da knjiga ni objava o Gorici v srednjem veku (Gorizia nel medioevo; tak je bil tudi naslov zgodovinskega zbornika iz l. 1956) pač pa o »goriškem srednjem veku«, kar pomeni ozemeljsko mnogo več kot le mesto Gorica. Pri tem je urednik pomislil na obse-